

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

Højtideligheden paa Ribe Kathedralskole

i Anledning af

den nye Skolebygningens Indvielse

den 5. September 1856.

af

C. H. A. Bendtsen/
Skolens Rektor.

R i b e.

Judbydelseskrift

til

Højtideligheden paa Ribe Kathedralstole

i Anledning af

den nye Skolebygningens Indvielse

den 5. September 1856.

Af

C. S. A. Bendtsen,
Stolens Rektor.

Om Ribe Kathedralstoles Bygninger forbum og nu.

R i b e 1 8 5 6.

Trykt hos Chr. sal. Høphoff.

Da jeg af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet udbad mig Tilladelse til at udstede et lidet Indbydelseskrift til den Fests, som Ribe Kathedralskole er glad ved at holde i næste Maaned, da dens nye Skolebygning højtideligen skal indvies til sin Bestemmelse, forekom det mig at være passende deri at optage en lithografisk Afbildning af den nye Bygning og saaledes at præsentere den for Skolens Venner og Belyndere. Men med det Samme leedes Tanken tilbage paa de henfarne Tider, og jeg besluttede, saavidt muligt ogsaa at levere Afbildninger af de tidligere Skolebygninger og at ledsage dem med en ganske kort Beskrivelse. Igiennem Bygningerne udtaler sig paa en Maade selve Skolevæsenets Tilstand i de forskellige Tidsaldr. De originale Tegninger opbevares i Skolens Arkiv og ere allerede blevne omtalte i nogle af de tidligere Skoleprogrammer, navnlig af Adjunkt P. L. Hansen (1823) og af Professor P. M. Thorsø. Men Hovedkilderne til Ribe Skolehistorie i dette som i andre Punkter ere Lerpagers *Ripæ Cimbricæ*, især p. 489—512, samt nogle i Skolearkivet opbevarede Manuskripter af D. Grønlund og L. Thura. Om disse 3 Mænd tilføjes her, efter Mycrup og Kraft, følgende biografiske Notitser: P. Lerpager (1654—1738), hvis Fader var Raadmand i Ribe, gik i Ribe Skole og dimitteredes i 1674, blev Konrektor ved Skolen 1676, siden Præst i Bestervedsted og Dr. theol. D. Grønlund (1717—1784) var først Kapellan til Kathrine Kirke i Ribe, siden Sognepræst til Darum og Bramminge

og Provst i Gjørding Herred i Ribe Stift. L. Thura (1657—1731) var først Hører og siden Rektor ved Skolen i Rjøge, derefter Præst for den hollandske Menighed til Holmens Kirke i Kjøbenhavn, Sognepræst til Frue Kirke i Aarhus, siden til Domkirken sammesteds og Stiftsprovst, og fra 1713 af Biskop i Ribe. I denne sidste Egenskab erhvervede L. Thura sig store Fortjenester af Ribe Kathedralskole, som paa sit Sted i det Følgende skal blive forklaret.

Ribe, i August 1856.

C. S. A. Bendtsen.

Ribe Kathedralskole er en af Danmarks ældste Skoler. Navnet Kathedralskole betyder oprindelig en af Kanniker bestyret Skole i en By, hvor der var Bispesæde (Cathedra) og Domkapitel (Samsund af Kanniker eller regelbundne Gesslige, boende i Nærheden af Domkirken). Dens Oprindelse er at søge i Midten af det 12. Aarhundrede, og som dens diplomatiste Stiftelsesdag kan man vel med Prof. Thorup¹⁾ anse den 13. Juni 1145, den Dag, da Biskop Elias, i Kong Erik Lams Tid, udsærdigede sit Brev om Indretningen af en Kannikeskole i Forbindelse med det til samme Tid oprettede Domkapitel i Ribe²⁾.

Saaledes var da Ribe Kathedralskole fra først af en Kannikeskole, stiftet midt under Katholicismens Herredømme her i Landet og just i dennes Tjeneste. Skoleungdommen

1) Historiske Efterretninger om Ribe Kathedralskole. Af Skolens forhenværende Rector, P. N. Thorup, Dr. philos. Prof. og R. af D. Efter Forfatterens Død udg. af E. E. Thorup, Adjunkt. Ribe 1846. S. 11 fgg.

2) Jfr. L. Helveg om de danske Domkapitler. Kbhvn. 1855. S. 99 fgg. Fundationsbrevet findes i Grundsproget (Latin) hos Terpager i Ripæ Cimbricæ p. 118, hos Thorup l. c. p. 11; A. Hvitfeldt har oversat det paa Dansk i sin Bispekrønike S. 22.

var Kirkens Manteskole. At Skolen ikke meget længe efter det nævnte Aar har begyndt sin Virksomhed som Lærestalt, sees deraf, at der allerede i Biskop Radulfs Tid (1152 — 1170) omtales en Magister Bonifacius som Scholasticus 3: Rektor i Ribe.

Den første Bygning, hvori Undervisningen i Skolens ældste Tid er bleven given, har upaatvivlelig været selve Kanniklosteret, som laa i Nærheden af Domkirken; men deraf er nu ikke mindste Spor tilbage. Man ved, at Ribe den 1. Oktober 1176¹⁾ hjemsogetes af en svær Ildbrand, hvorved tilligemed en stor Del af den øvrige By baade Domkirken og Kanniklosteret lagdes i Aske, og saaledes forsvandt med det Samme Ribes ældste Skolebygning, efter neppe at have staaet i 30 Aar. Om dens ydre og indre Udseende er det nu ikke muligt at sige Noget med Visshed, da Intet derom i Kronikerne er optegnet.

Efter den nævnte Ildbrand 1176 opførtes ikke nogen fælles Klosterbygning; men derimod byggede Kannikerne sig flere særskilte Boliger omkring Domkirken²⁾, og deriblandt maa da den anden af Ribe Skolebygninger have været, men heller ikke om dennes Beskaffenhed høves nøjere Efterretning; kun saameget ved man, at den har været til fra 1180 af, og at den har været benyttet efter sit Djiemed i noget over 100 Aar.

Den tredje Skolebygning har man noget viskere Efterretning om. I Aaret 1298 forærede Biskop Christian Skolen sin Gaard Puggaard tilligemed nogle tilstødende Huse³⁾.

1) P. Tarpager: Ripæ Cimbricæ p. 363. 416.

2) Hvitfeld: Bispekr. S. 21.

3) Gavebrevet findes i Grundsproget hos Tarpager R. C. p. 466, fg., hos Thorum med Anmærkninger l. c. p. 39 fg., hos Hvitfeld paa Dansk i Bispekr. S. 24 fg.

Her boede den Kannik, der var Rektor, samt de øvrige Lærere tilligemed 20 Disciple. De til Puggaard stødende Huse maa vist have været af en ringere Bessaffenhed, da intet Spor deraf er tilbage; derimod er endnu tilbage den grundmurede Hovedbygning, der nu er Rektorbolig. Den har naturligvis i Libernes Løb undergaaet mange Forandringer i det Indre, men de tykke Ydermure ere endnu de samme.

Efter 1536, da Luthers Kirkeforbedring var bleven indført i Danmark, hvormed ogsaa lidt efter lidt fulgte en Forbedring af Skolevæsenet, blev paa den Plads, hvor Kathedralskolen var indtil 1856, givet et Hus af 30 Alens Længde til Skolebygning; Aar 1573 søjedes hertil ved en Gave af Domkapitlet en Bindingsværks Bygning i 2 Etager paa Hjørnet af Graabrødregade (nuværende Brybergade) og Skolegade til Bopæl for de 3 øverste Kolleger (Hørere, Lærere), og senere blev et mindre Hus tilbygget for de 2 nederste Kolleger; endelig overlod Domkapitlet i Aaret 1586 et mod Graabrødregade vendende Hus til Skolens Udvidelse. Saaledes have vi henimod Aaret 1600 den fjerde Skolebygning samlet paa et sammenhængende Areal ligeoverfor Domkirken.

Da de 5 Lærere her havde faaet egne Boliger, blev Puggaard, hvor de før havde boet, ene Rektorbolig.

Denne den 4de Skolebygning¹⁾ med tilhørende Boliger

1) Med Hensyn til denne Bygning bemærker Adfunkt P. L. Hanssen i Progr. for 1823 S. 8: At denne Bygning, skjøndt ikkun 1 Etage, dog havde samme Høide som Hjørnehuset, der bestod af 2 Etager, synes at vise, at den har været en Levning af det afbrændte Kannikskloster eller og tilhørt Graabrødrene, der i denne og tilstødende Gade havde haft deres Kloster. Muligt den har været deres Kirke eller en Del deraf. Da man i Aaret 1791 gjorde Forandring ved Skolens Værelser, fandtes der, ved at grave i Grunden, i det Hjørne, hvor den nordre og vestre Fløi

for Lærerne har maaste fra først af, efter de Tidens Bilskaar, været ret god, men hvorledes det end forholder sig dermed, saa er det dog vist, at de alle efter noget over 100 Aars Forløb eller henimod det Aar 1720 vare saa brostfældige, at de ikke længere uden Livsfare for Bedkommende kunde behoes; saa ufuldstændige havde de aarlige Reparationer været. Hvor lidet frydeligt et Skue Ribe Kathedralskole ved den Tid frembød, kan vedføjede Tegning paa Plan 6, der fremstiller den gamle Skole samt Hørernes Boliger, som de vare, kort før man begyndte paa den nye Bygning af 1724, noksom vise. Under saadanne Omstændigheder kunde det altsaa ikke nytte at reparere, der maatte bygges fra Nyt af, og det skete ogsaa ved forenede Bestræbelser af Ribe Stifts daværende Biskop, Laurits Thura, og Skolens Rektor, Christian Falster. Efter disse 2 navnkundige og for Ribe Skoles Vel saa nidjære Mænd vil jeg kalde den femte Skolebygning, til hvis Beskrivelse jeg nu gaaer over, den thura-falsterske. Naaden, hvorpaa disse 2 Mænd saa heldigen virkede til at skaffe Ribe en efter de Tidens Skolevæsen passende Skolebygning, var følgende: Biskop Thura indgav, efter Forsøttling fra Rektor Sirich og Konrektor (fra 1723 Rektor) Chr. Falster, en Ansøgning til Kong Frederik den Fjerde om, at der maatte bevilges en Kollekt i Jyllands 4 Stifter, for at saa Kollegernes faldefærdige Boliger af Nyt opbyggede. Denne Ansøgning bevilgedes under 16. April 1723. Endvidere forestillede Biskoppen Skolens Trang for flere Belyndere og Venner i Skrivelser, hvormed fulgte følgende af Rektor Falster i de 5 Kollegers Navn forfattede metriske Bønsskrift:

støde sammen, adskillige Menneskeben, hvilket synes at antyde, at der enten maa have været en Kirke eller Kirkegaard.

Höy Velbaarne

Naadige Herre og Frue

Høj- og Velbaarne Herre kand

Vel ikke let begribe

At vi os lader melde and

Fem Brödre her fra Ribe.

Men see! vor Moder ligger svag,

Berfbruden indtil døden

Anfegtet af et heftigt Slag,

Dg haver hjælp fornøden.

Til Almiß-Apotheket vi

Saa dristig derfor haster

I haab at finde derudi

Et Læge-tjenligt plaster.

Men spørger Du, hvoraf vi veed

Saa just paa Dig at pege?

Jo Herre, spørges dygtighed

Ej fra dend gode Læge?

Mirakler af din Christendom

Er hørdt paa alle sider

(Vi kalder det Mirakler, som

Er rart i vore tider,

Da Folk udi en fattig Blok

Dg Tavle nødig giver.)

Saa vil vi haabe, at vi nok

Af Dig bønheardte bliver,

Vor Moder er vor Skole, som

Behøver saa nødvendig

En Christen gavmild Lægedom

Dg ligger saa elendig,

At Højvelbaarne Herre med

Sin Højvelbaarne Frue

Umuelig kunde dette Sted
 Foruden Medbynk skue;
 Dend daglig Melankoliff staaer
 Med Haanden under Kinden,
 Af Frygt i Knæ at falde, naar
 Det engang lyfter Binden.
 Mod Kirkegaarden nigrer dend
 Med Hovedet af Alder,
 Og ønfter intet meere, end
 At Krykken eengang falder.
 Vi fem Collegæ har der paa
 Enhver sin Tabernakel,
 Vi boer, Velbaarne Herre, saa
 Som i et Huus=spektakel;
 At ingen Krøbling=hytte=Art
 Kand være saa vanheldig
 Ei Bogter=Huus paa Marken snart
 Saa usel og brøstfældig.
 Vor Beg seer ud, som Kjol med hull
 Paa Albu fuld af Klude;
 Vort Tag, som Hat foruden pull,
 Hvor haaret hænger ude;
 Kort sagt, hvis Bygning=Swaghed var
 En Dyd, da kand vi sige,
 At Riber=Skole neppe har
 I Dannemark sin Ege.
 Saa vær Du da dend Hovedsmand
 Om hvilken Lucas melder
 Hjelp Synagogen udi Stand,
 Som med sit Hoved helder,
 Hjelp til med lidet Kalk og Steen
 Vt da Dit Ravn ei glemmer

Saalænge som der lever een
Af Ribe=Skolens Lemmer.

Peder Stockemark. Frands Eberhard Friis.

Nicolai Claussön. Niels Sommer. Jens Foss.

Alt dette i Forening bevirkede, at der ved hjærlige Gaver indkom en saa stor Pengesum, at den paatænkte Bygningsforbedring uden videre Tilskud kunde udføres. Udgiften dertil androg 1902 Rd. 2 Mk. 14 β ., medens Indtægten havde været 1903 Rd. 4 Mk. 14 β .

En Ufbildning af den nye Bygning tilligemed det 2 Aar efter grundforbedrede Skolehus sees paa Plan 3. Saaledes var der da tilvejebragt for 5 af Skolens Lærere gode og hensigtsmæssige Beboelsesværelser.

Den nye Bygning, paa hvis Forstue mod Domkirken Frederik den Fjerdes Navnechiffer med Krone over og Årstalet 1724 er aubragt, fra først af alene bestemt for Lærerne, var og tilgode for Disciplene, forsaavidt de om Vinteren læste paa Lærernes Værelse af Mangel paa Ruffelovne i de egentlige Skolestuer, og kom siden til Nytte, da Skole= reformen af 1845 ogsaa skulde indføres i Ribe Kathedral= skole. De 4 af Lærerne havde hver 2 Værelser i Stueetagen og den ene i Kvistetagen.

Da den nye Bygning for Lærerne stod færdig i al sin Pragt, saa viste det sig klart, i hvor flet en Tilstand det egentlige Skolehus, som stødte op til den, befandt sig; det stod da, skriver Biskop Thura, „ikke anderledes end om en pjalte og kludebødt Staader var kommen til at staa en yndelig og pyntet Brud ved Siden“. Folks Skumlerier udebleve heller ikke ved denne Lejlighed, idet der anstillede Sammenligninger med den egentlige Skole og Lærernes Bolig, hvilken sidste blev kaldet et Palais.

Med samme Iver som før vedbleve de Vedkommende

at virke for, at ogsaa den gamle Skole selv kunde faa et bedre Udseende og en hensigtsmæssigere Indretning i det Indre. Thura henvendte sig til sine Belyndere ved Hoffet og andensteds i Landet, og udvirkede kongelig Bevilling til en Kollekt i Fyens Stift i det nævnte Næmed. Saaledes tilvejebragtes den til Skolens Grundforbedring fornødne Pengesum af 1084 Rd. 5 Mk. 5 Sk.

Skolebygningen bag ved Lærernes nye Bygning blev da repareret i Aaret 1726 paa Murene, Tag og Bjælkværk samt Loft opført af Nytt; ligesaa Borde, Bænke og Kathedre. Den indre Indretning var saaledes: den nordre Fløi med Side mod Graabrodegade deltes i 2 Værelser, hvoraf det mod Vest blev bestemt til Bibliothek og ved Højtideligheder til Auditorium, det mod Østen til Læsestue for Mesterlektie, stilt ved en Mur, hvori der var en Dør og paa hver Side deraf et Gitterværk, fra den vestre Fløi, der ved Enden vender imod Syd, og hvori de 5 øvrige Lektier (Klasser) havde deres Lokaler, 2 paa hver Side langs med Muren, og den nederste Lektie i den søndre Ende tværs for de andre Lektier. Gulvet var overalt belagt med Mursten, Borde og Bænke faststaaende i Jorden.

For at anskueliggjøre vor Skoles Indretning i det Indre paa den Tid, der omtrent svarer til Indretningen af alle Landets daværende Latinskoler, har jeg ladet en i Skolens Arkiv værende Tegning deraf afstrykke paa Pl. 4. Man ser deraf, hvorliden Adskillelse der var imellem de respektive Lektier, idet Disciplene i samme store Rum blot sadde med Ryggen vendt imod hinanden; en bred aaben Gang i Midten førte op til Mesterlektionen, hvorfra da Rektor, ved at lade Fløisdørrerne staa aabne, kunde overse den hele Skole, tale til samme under Et og se Alt, hvad der foregik, „hvilket“, for at jeg skal lade Skolemændenes Nestor,

Statsraad Bloch¹⁾, herom føre Ordet, „ogſaa havde ſine Fordele, blandt Andet, at Underviſningen kunde begyndes og endes med et Par af det hele Personale aſſungne Pſalmevers og om Morgenen en i Meſterlekties Dør oplæst Bøn; ſkjønt de, der ej have kjendt denne Indretning nu have ondt ved at foreſtille ſig, hvorledes det var muligt, at 5 forſkjellige Klafſer (thi Meſterlektiens tvende Parter underviſtes altid ſamlede, de 3 Dage af Rektor, de andre 3 af Konrektor) kunde af ligesaamange Lærere uden den ſtorſte Forſtyrrelſe paa engang og paa et Steb underviſes, hvad dog dengang ret godt lod ſig gjøre.“

Denne nye Skolebygning blev høſtideligen indviet den 13. Januar 1727.

Navnene paa de ædle Belgjørere, ſom ved deres Sammenſtud bidroge til at bygge af Nytt den ene og at grundforbedre den anden af de 2 ſidſtnevnte Bygninger, tilligemed Mere herhen hørende findes anførte i Adjunkt T. Hansens forhen nævnte Program efter den i Skolens Arkiv værende Vereining af Biſkop Thura.

Denne ovenomtalte Indretning af begge de forenede Skolebygninger vedblev uforandret indtil henimod Slutningen af Aarhundredet, da førſt Bibliotheket blev flyttet til den søndre Ende af Skolebygningen, hvor den ophævede førſte Lektie havde havt ſin Plads og kort efter, iſær paa Grund af Fugtighed, derfra til Kviftværelſet over Porten, der havde ſtaaet ledigt ſiden 1ſte Lektie-Hørers Poſt var bleven nedlagt.

Den Ramme, ſom Murene af 1724 og 1726 danne, har indtil vor Tid ſammenholdt alle de Forandringer, ſom

1) Bidrag til Roekſilde Domſkoles Hiſtorie. 1 H. Roekſilde 1842. S. 7 fg.

i de sidste 100 Aar jævnlig er foretagne i det Indre af Bygningerne efter Skolevæsenets forskjellige Reformers.

Aar 1791, i Prof. Lorentz Hanssens Rektoratstid, fikte først den Forbedring, at Læseværelserne bleve forsynede med Kaffelovne, hvorved den Ulempe bortfaldt, at Disciplene om Vinteren maatte modtage Undervisningen hos Lærerne paa disses egne Værelser. Tillige foretoges da følgende Forandringer med Læseværelserne: Bibliotheks- og Solennitets-Værelset fra 1724 blev gjort til 5te og 4de Lektie, den Mur, som skilte Mesterlektie derfra, blev nedtagen, og i dens Sted opførtes 2 Piller for at bære Bjælkeværket imellem den nordre og vestre Fløj, 5te og 4de Lekties forrige Lokale blev bestemt for de 3 nederste Lektier, og disses forrige Lokale blev saa benyttet som en Legeplads for Disciplene i deres Fritid. Det gamle Førstelektie-Værelse, hvor Biblioteket en kort Tid havde været, blev gjort til Brændekammer. Læseværelserne forsynedes med Bræddegulv, nye Vinduer og 2 Kaffelovne. Denne Forandring i det Indre er fremstillet øverst paa Plan 5.

Aaret 1805, da den Kongelige Direktion for Universitetet og de lærde Skoler blev oprettet og en Skolereform foretoges, fik Læseværelserne for en Del atter en forandret Indretning; de 2 Værelser i den nordre Fløj forbleve uforandrede, men hele den vestre Fløj indrettedes til 3 Læseværelser, og en Korridor anbragtes foran dem ud imod Gaarden. De sidstnævnte Værelser fik nye Vinduer og forsynedes med Kaffelovne. Skolen havde nu 5 Læseværelser, men kun de 3 benyttedes til Undervisningen, indtil i Aaret 1814 en 4de Klasse blev oprettet.

Denne Forandring i Lokalet, som er fremstillet nederst paa Plan 5, kostede ialt 600 Rd., hvoraf Domkirken udre-

bede den ene Halvpart, og den almindelige Skolefond den anden, ifølge kongel. Resol. af 13. Juni 1806.

Med Hensyn til Lærernes Boliger foretoges i Aaret 1811, efter Ansøgning af daværende Adjunkt Bohnsen, den Forandring i den sydlige Halvdel af Bygningen, at den indrettedes til Bolig for en gift Familie og saaledes overlodes ham. Den samme Lejlighed har senere succesfvt været beboet af Adjunkt Jacobi og Overlærer Miis som gifte. — Bekostningerne ved den stete Forandring i Lokalet, der beløb sig til omtrent 200 Rd., udrededes dels af Domkirken dels af den almindelige Skolefond.

De 2 Værelser i den nordre Fløj af Skolebygningen, som i Thuras og Falsters Tid bleve benyttede til Mesterlektie og til Bibliotheks- og Solennitets-Sal, anvendtes i den senere Tid til at holde Examina og de dermed forbundne Højtideligheder i; men da Pladsen, delt i 2 Rum, ved slige Lejligheder ofte var utilstrækkelig, foretoges i Aaret 1817, i Anledning af Reformationens Jubelfest, den Forandring, at Muren imellem de 2 Værelser nedtoges og 2 Piller til at bære Bjælkeværket tilligemed et Panel anbragtes i dens Sted, saaledes indrettet, at Vanelet ved givne Lejligheder kunde tages bort og et stort Værelse dannes af dem begge tilsammen.

Da Skolens Bogsamling efterhaanden tiltog mere og mere, maatte en Udvidelse af Bibliothekslokalet foranstattes. Dette stete i Aaret 1819 ved at indlemme deri en paa den vestlige Side af Kvistetagen værende Gang.

Saadan var Skolens indre Tilstand i lidt over 40 Aar, indtil den store Reform i det lærde Skolevæsen af 1845 — denne Forening af Humanisme og Realisme —, efterat være prøvet i nogen Tid i de 3 dertil udsæte Skoler, ogsaa skulde indføres i Ribe Kathedralskole. Dette stete naturligvis succesfvt, idet der efterhaanden oprettedes nye Klasser,

indtil det normale Antal af 7 var opnaaet i Aaret 1850, i hvilket Aar den sidste Dimission til Examen artium ved Universitetet skete (det ældste Hold Disciple af 6te Kl.), og tillige første Del af Afgangsexamen her ved Skolen toges af det yngste Hold Disciple i 6te Klasse. Derefter oprettedes den 7de eller egentlige Afgangsklasse. Men denne Reform fordrede et større Lokale, da Skolen nu fik 3 Klasser mere end før, og der desuden udtrævedes et stort Værelse til Opbevaringen af de videnskabelige Samlinger af fysiske Instrumenter og af Naturalier. Paa Grund heraf maatte de Lærere, som havde Friboelig paa Skolen, den ene efter den anden fraslytte deres Lejligheder, dog imod en middelmaadig Godtgørelse; disse indrettedes derefter til Klasseværelser og fik de dertil hørende Rekviziter for Skoleklassens Regning.

Saaledes havde vel de nødtørftigste Lokaler til Klasseværelser og Skolens videnskabelige Samlinger; men Skolelokalet i sin Helhed svarede nu ikke længer til Tidens Forbringer til en velindrettet Skolebygning, især da Disciplenes Antal vorede ikke ubetydeligen: af Klasserne vare nogle for smaa, andre mørke og fugtige, Gaardrummet var saa indknebet og lille, at det neppe kunde rumme det hele Skolepersonale, naar det stod Skulder til Skulder derude, endstige at det kunde tjene til Rekreationsplads for Disciplene, og det havde ogsaa andre Ubehageligheder ved sig; endvidere manglede ganske et Gymnastiklokale. Gjentagne Forestillinger om alle disse Mangler ved Lokalet og deraf flydende Ulemper for Undervisningen bevirkede, at Regjeringen skjænkede Sagen sin velvillige Opmærksomhed, lod udkaste en Plan til en ny Skolebygning og forelagde samme for den i December 1854 indkaldte Rigsdag. Da flere Sager af lignende Beskaffenhed samtidigt behandlede i Folkethinget, havde Ribe Skole det Held at vinde Anerkjendelse fra flere Sider, og

Beslutningen, at den skulde have en ny Skolebygning, blev tagen og kort efter paafulgte den kongelige Konfirmation i Loven af 28. Marts 1855¹⁾). Under 28. Maj næstefter approberede Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet den af Bygningsinspektør Thielemann udkastede Byggeplan, i Juli Maaned nedrammedes de første af de Pæle, hvorpaa Bygningerne hvile, og inden November Maanedes Udgang vare alle disse under Tag. Den paafølgende milde Vinter og efterfølgende Sommer medgik til Indretningen af det Indvendige og til det Heles Afspudsning, og i Slutningen af August 1856 afleveredes Nøglerne til Rektor. Paa den vedføjede Pl. 1 ere samtlige nye Bygninger afbildede²⁾).

Jeg har ønsket, at Mindet om den gamle Skolebygnings Udseende i det Ydre og i det Indre, saaledes som dette var, da vi i August 1856 forlode den, skulde bevares for Efterverdenen; derfor har jeg ladet den lithografere paa Pl. 3. Den afløses nu af en ny, fuldstændigere Bygning, der er bedre og hensigtsmæssigere indrettet, beliggende i umiddelbar Nærhed af den gamle Rektorbolig, Puggaard, paa en stille og rolig, af Haver omgiven Plads. Vi ville bede Muserne at tage Bolig her hos os; da skulle Kunster og Videnskaber, til hvis Dykkelse Bygningen nu indvies, lykkeligen trives hos os til Held og Gavn for Fædrelandet. Det ske!

1) Se Folkethingstidenden for 1855 S. 431 fgg. og fl. St.

2) En detailleret Beretning om Udgifterne ved det hele Foretagende kan endnu ikke gives; de beløbe sig til 26 a 27,000 Rb.

Fortflaring af de vedføjede Tegninger.

- Pl. 1.** A betegner Gaardspladsen med tilhørende Post, Rygte, Bænk og Træplantning.
 B Rektors Beboelseslejlighed.
 C Indgang til Haven.
 d Synge salen.
 e Gang.
 f—f Korridorer i Hovedbygningen.
 g—g Klasseværelser.
 h—h Trappegange.
 i Gymnastiksal.
 k Opbevaringssted for Gymnastikapparater.
 l Omklæbningsværelse for Disciplene til den gymnastiske Undervisning.
 m og n Rektors Brændehus og Kullestue.
 o Baggaard.
 p en 2-Etagesbygning, forneden Skolens Brændehus, foroven Pedellens Beboelseslejlighed.
 q Bibliotheksal.
 r Fysisk Kabinet. Her gives Undervisningen i Naturlære.
 s Naturhistorisk Museum. Her gives Undervisningen i Naturhistorie.
 t Rektors Bærelse.
 u—u Værelser.
 v En af Skolens Gange. Nedenunder Hovedbygningens 2 Facader.
- Pl. 2.** Den højre Side af Planen antyder Rektorboligen, Puggaard, med den samme omgivende Have, dens Gaardsplads og gamle Brændehus med Stald, saaledes som Situationen var, førend de nye Bygninger paabegyndtes i 1855. Den venstre Side af Planen antyder Situationen efter de nye Bygningers Opførelse og den paatænkte Fjernelse af 2 gamle Bygninger, som ved Lejlighed ønskes kjøbt og nedrevne, for at tilvejebringe en fri og aaben Plads foran Indgangen til Skolen.

Pl. 3. Den øverste Tegning fremstiller i det Væsentligste Fagaden af Skolebygningen fra 1724, og som den endnu var i 1856, da den ophørte at være Skolebygning. Grundridset forneden viser den indre Indretning af den hele Skolebygning, som den var, da den forlodes i 1856:

- a—a betegne Klasseværelserne.
 - b Fysisk Kabinet og naturhistorisk Museum.
 - c Rectors Værelse.
 - d Gange.
 - e Gaardsrummet.
 - f Indgangsport.
- Kvistetagen var Bibliothekskokale.

Pl. 4. Grundtegnning af Hørernes Boliger 1724 og den egentlige Skole 1726:

- a Den øverste Lektie.
- b Femte Lektie.
- c Fjerde Lektie.
- d Tredie Lektie.
- e Anden Lektie.
- f Første Lektie.
- g—g Gange.
- h Skolens Bibliotheksværelse med Bogskabe, et Ra-theber og Bord.
- i Skolegaarden.
- k—k Korridorer.
- l—l Hørernes Værelser.

Pl. 5 fremstiller de i Aarene 1791 og 1805 foretagne Forandringer i det Indre af Skolebygningen:

Førøven:

- a Mesterlektie.
- b Femte Lektie.
- c Fjerde Lektie.
- d Tredie Lektie.
- e Anden og Første Lektie.
- f Legeplads.
- g Brændekammer, forhen Bibliothek.

Forneden:

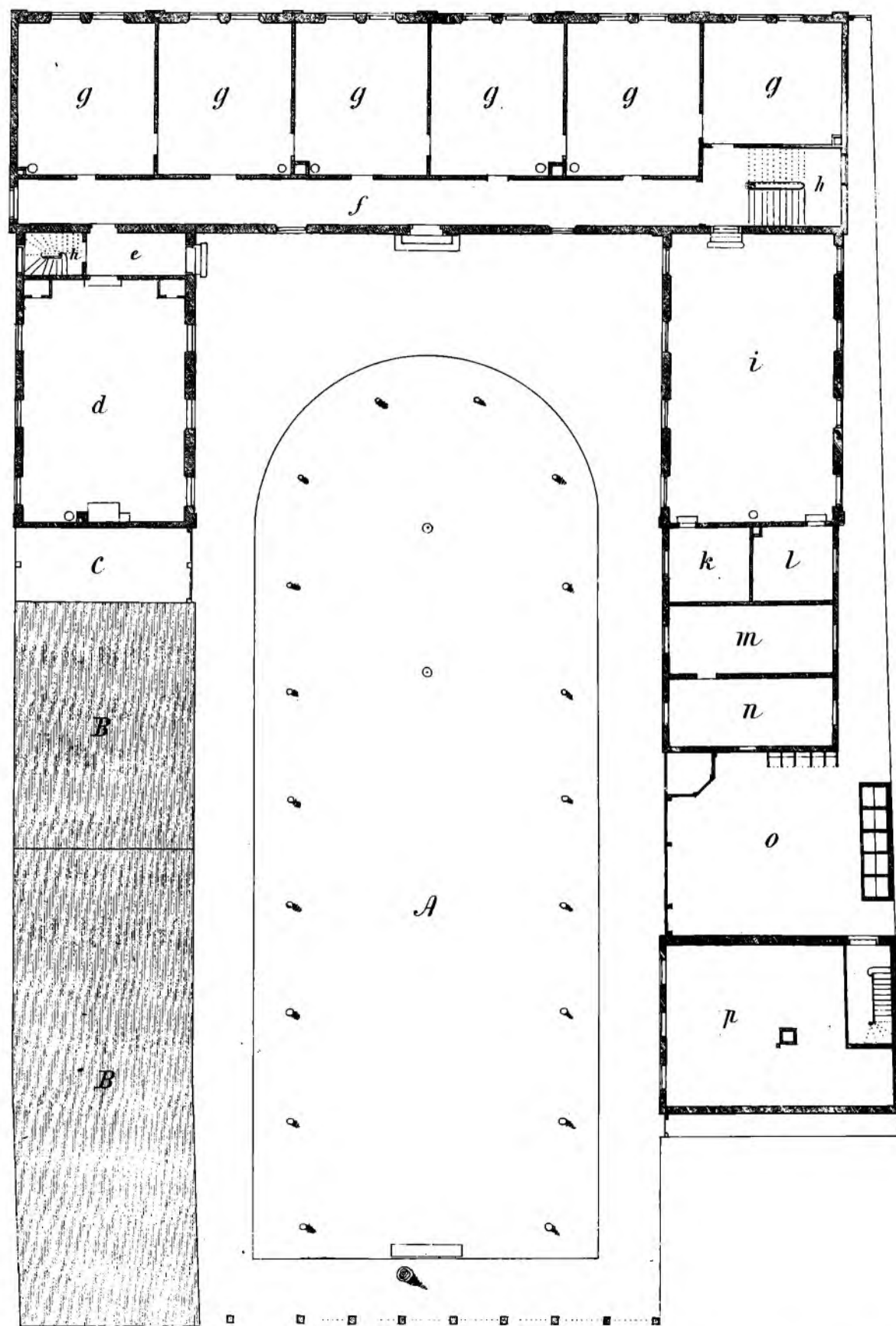
- a Fjerde Klasse.
- b Tredie Klasse.
- c Anden Klasse.
- d Første Klasse.
- e Reserveret Klasseværelse.

Nr. 6 fremstiller Ribe Kathedralskole saaledes, som den saa ud umiddelbart før Opførelsen af Skolebygningerne af 1724 og 1726. De 2 Bygninger med Skorstene vare Boliger for Hørerne; Bagbygningen uden Skorstene var den egentlige Skole.

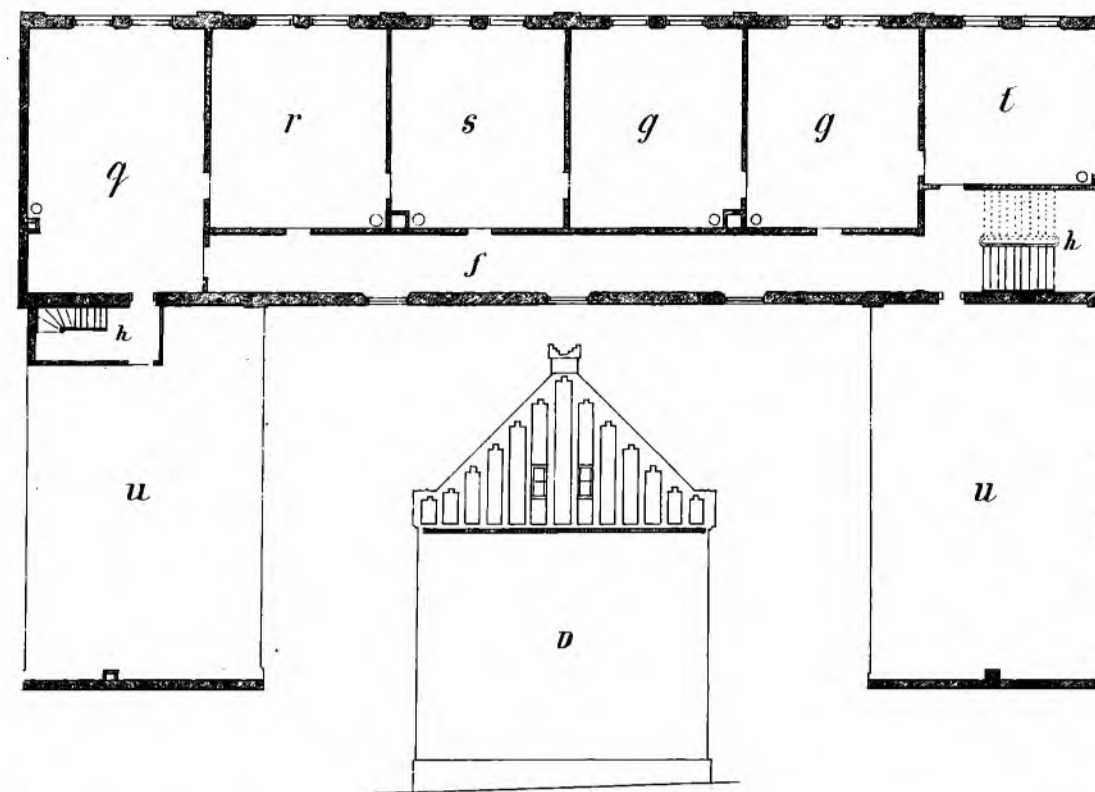
Fredagen d. 5. September Formiddag Nr. 11 foretages den højtidelige Indvielse af den ifølge Lov af 28. Marts 1855 for Ribe Kathedralskole opførte nye Skolebygning. Festsalen holdes af Hs. H. Biskop Daugaard, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd.

Til denne Højtidelighed, som holdes i den nye Bygnings Gymnastiksal, indbydes herved Skolens Venner og Belyndere.

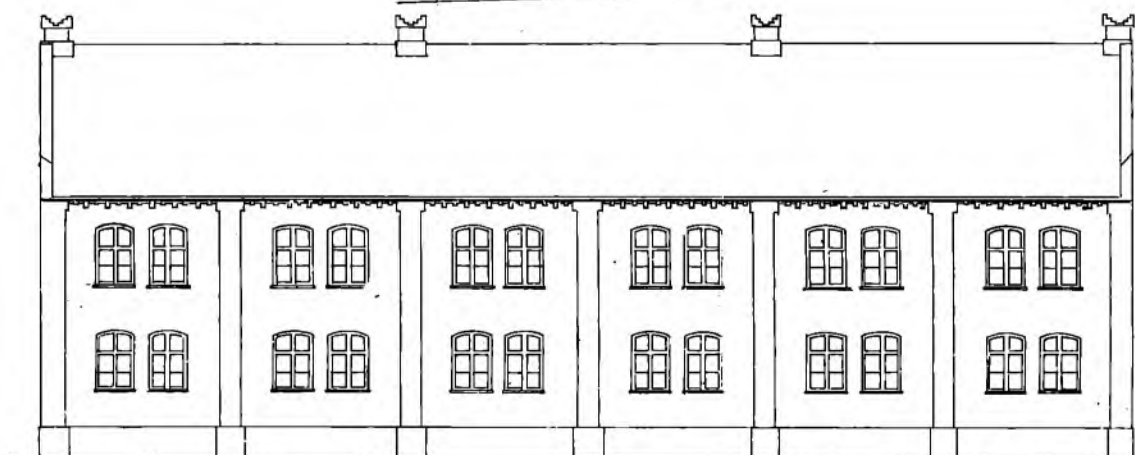
Plan af underste Etage.

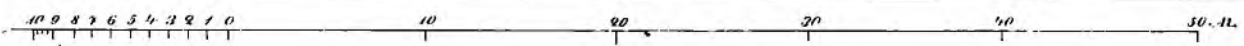
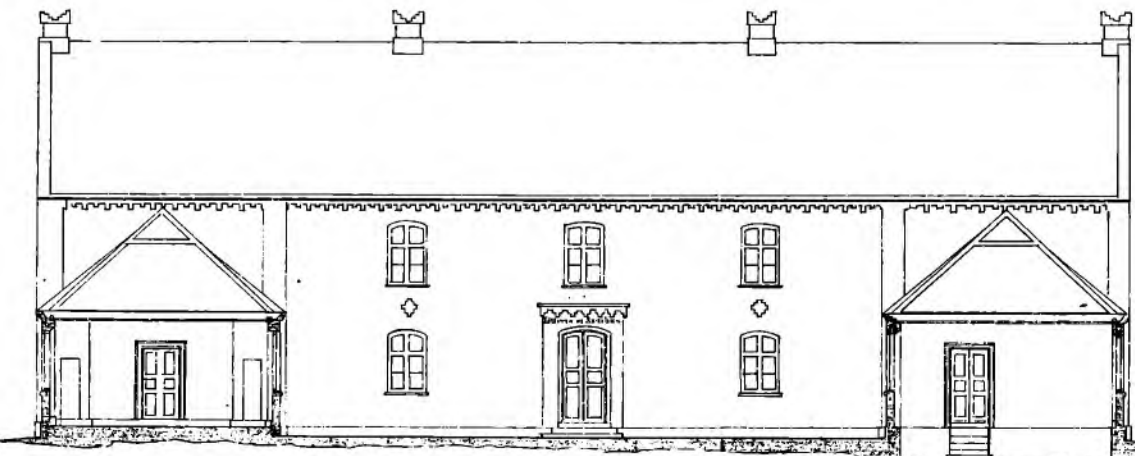
Plan af óverste Etage.

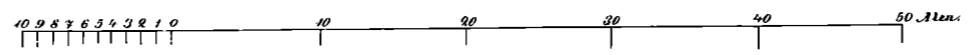
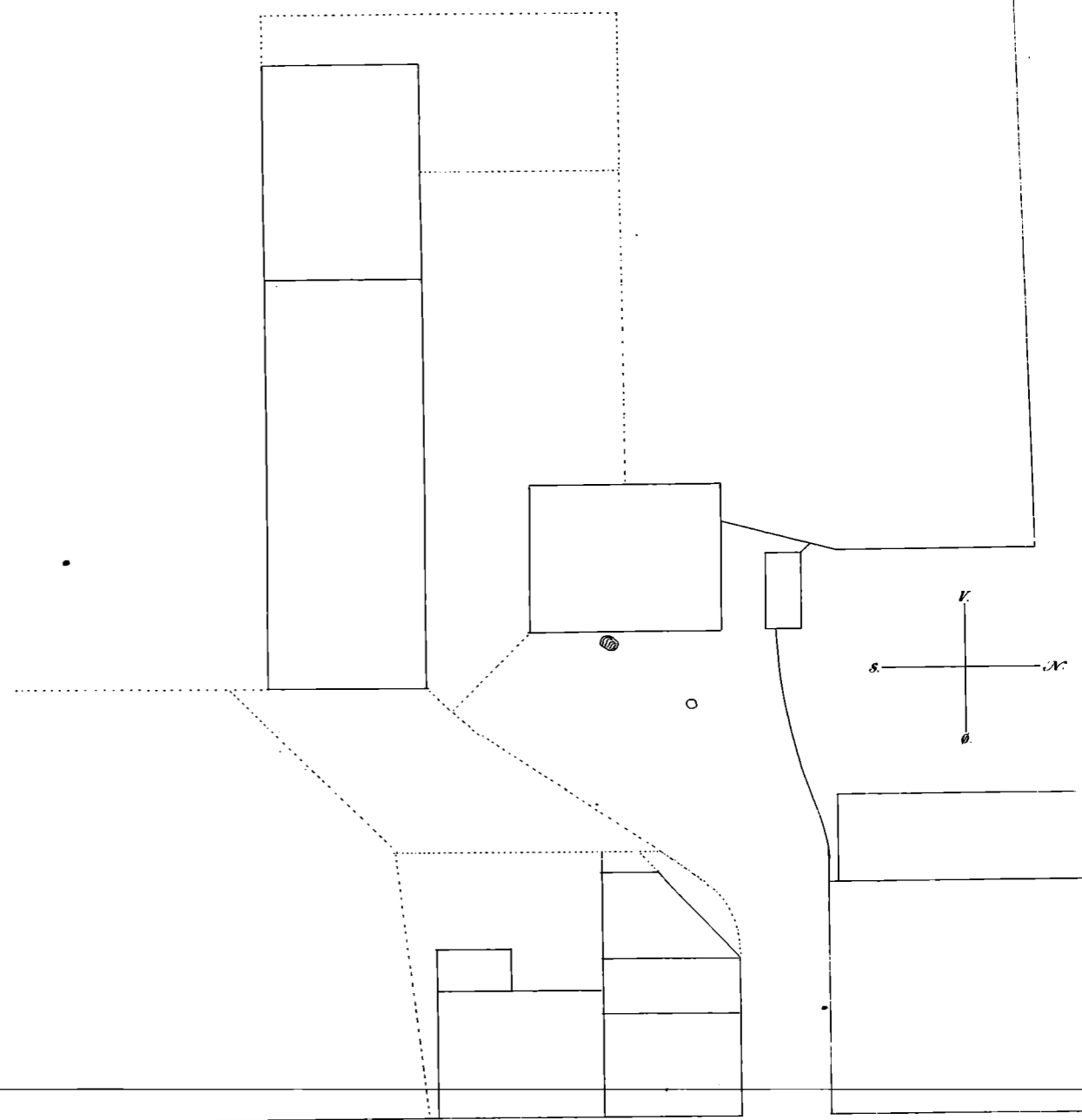
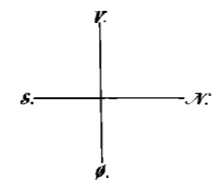
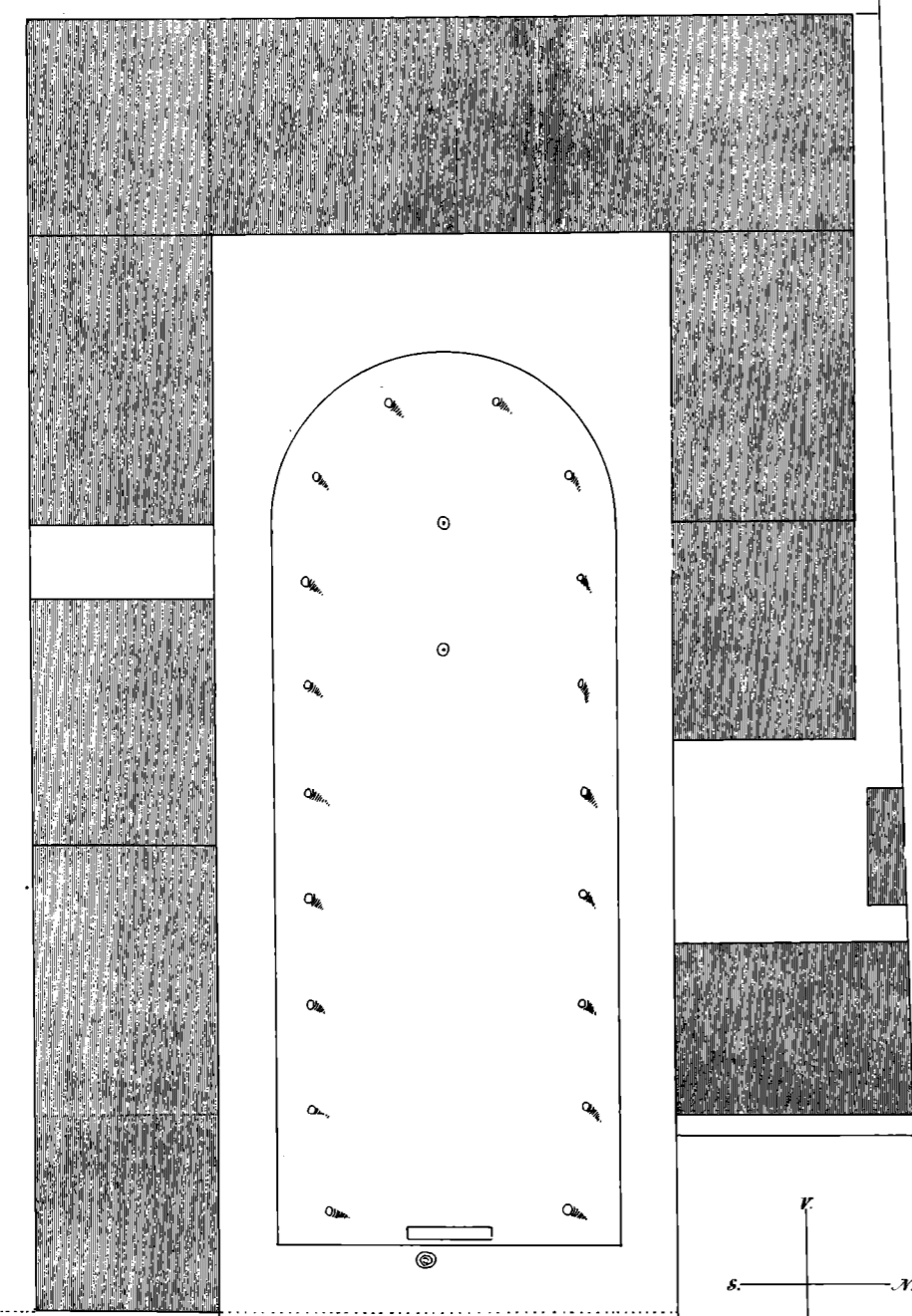
Fagade mod Strygefagade.

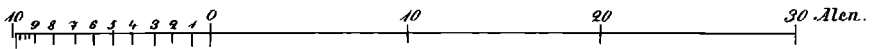
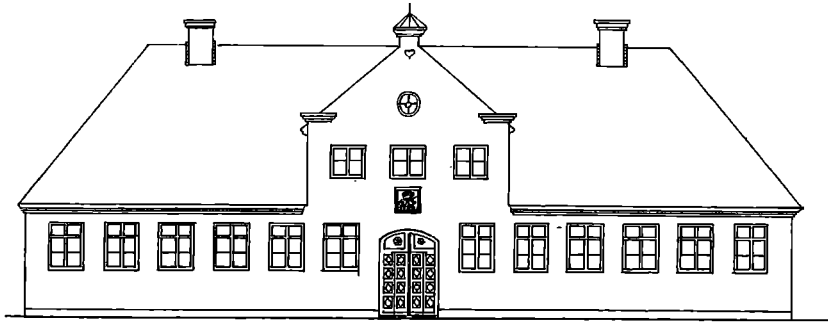

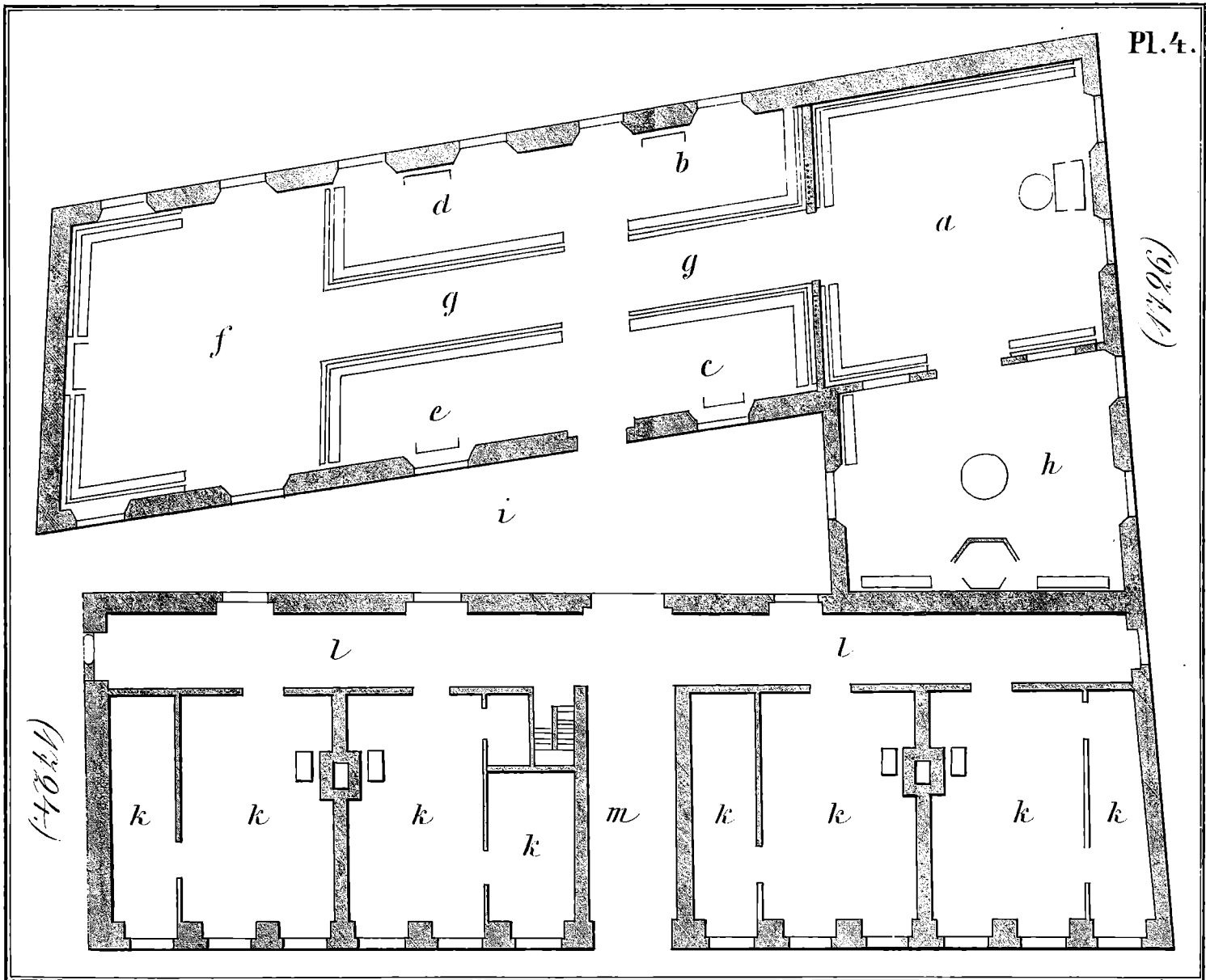
Fagade mod Gaardspladsen.

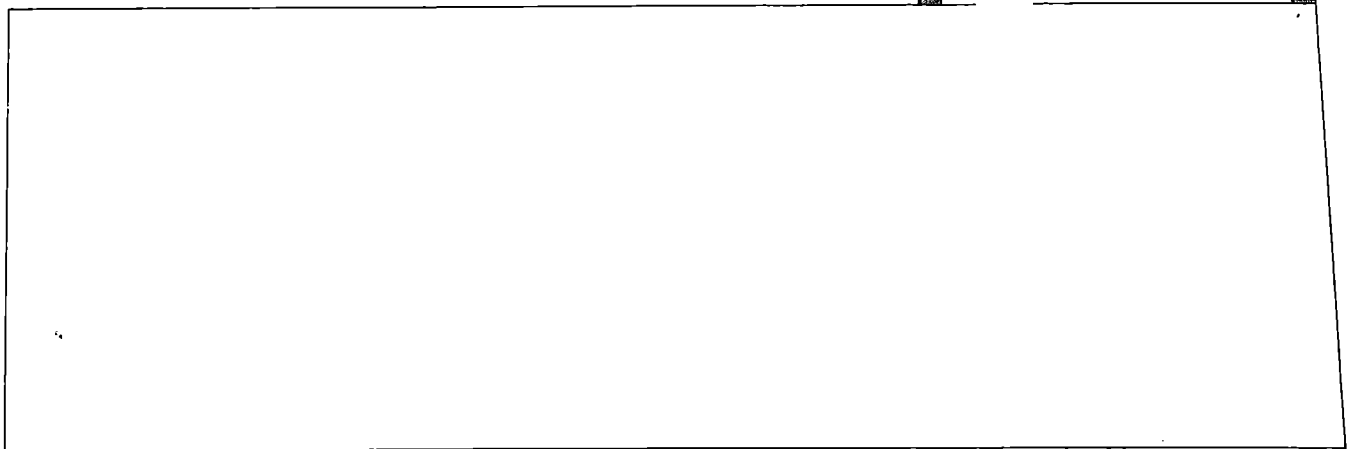
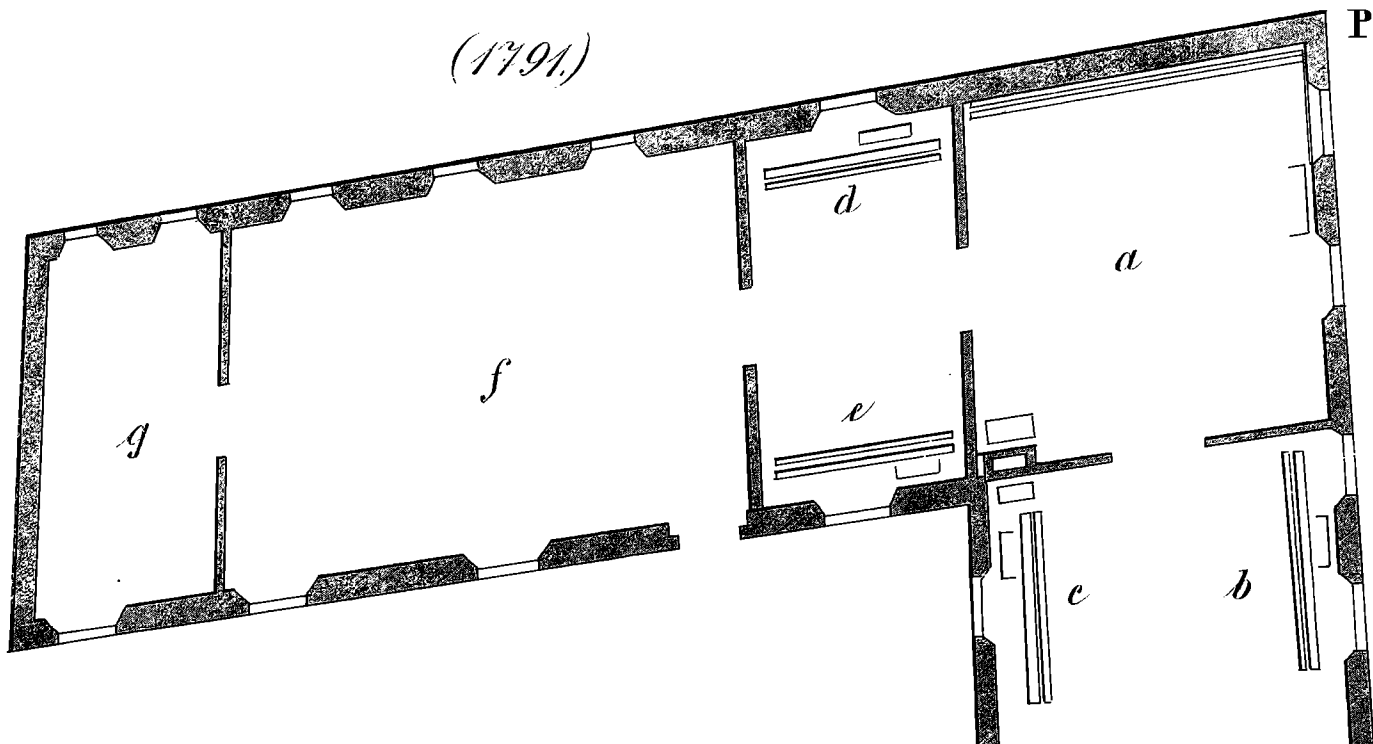
Situationskort

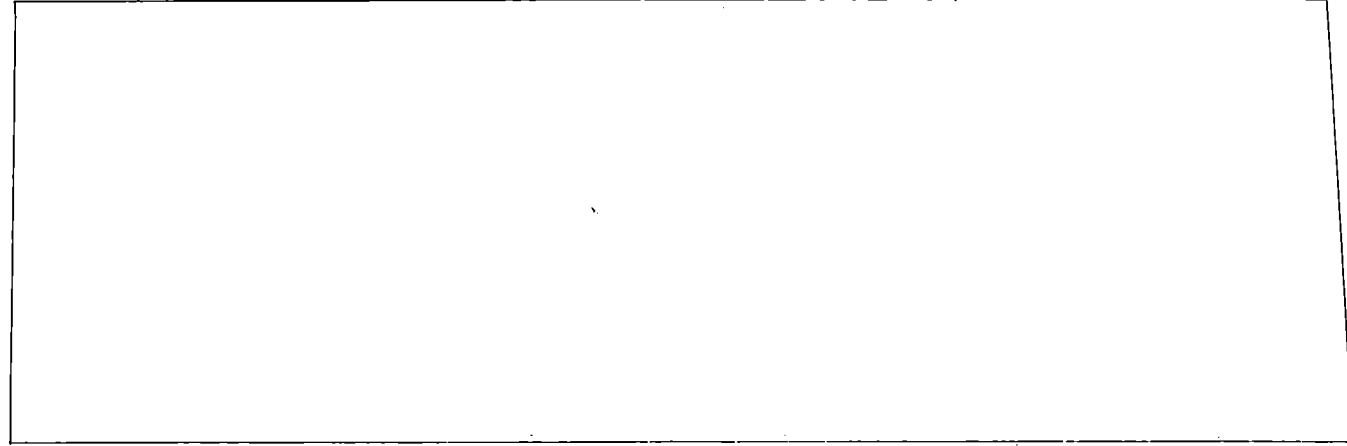
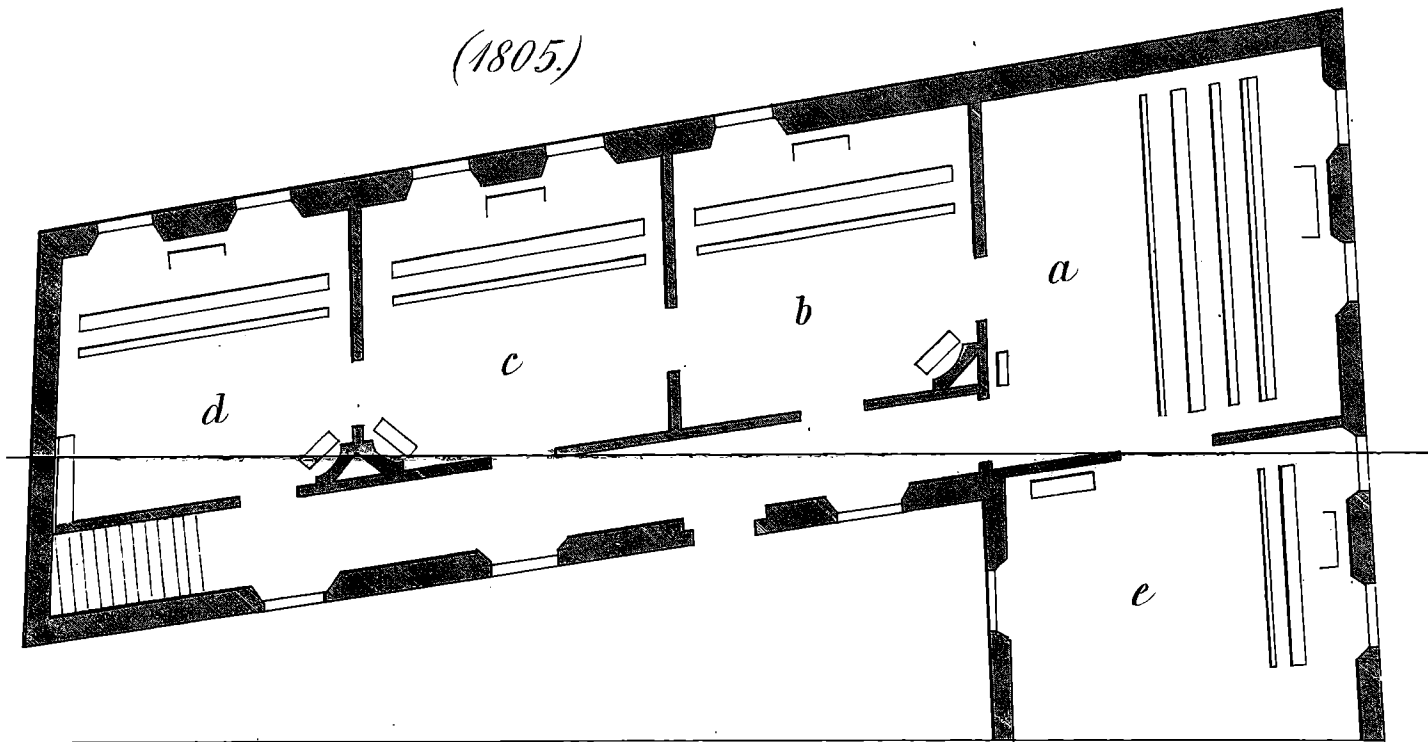

(1794.)

(1805.)

Ribe Kathedralskole för 1724.

